

Cần phải đổi mới tư duy về quy hoạch và phương pháp luận

> TRẦN HỒNG HÀ*

Như chúng ta biết, môi trường là một trong những tiêu chí mà các quy hoạch đều hướng tới. Nội hàm của các lĩnh vực quản lý xây dựng cũng liên quan đến môi trường như: hạ tầng, chất thải rắn sinh hoạt, nước thải,... Đặc biệt, trong hoạt động xây dựng cũng có tác động rất lớn đối với môi trường như: quá trình khai thác, sử dụng các vật liệu xây dựng; và các hoạt động xây dựng cũng gây ra các tác hại đối với môi trường như chất thải rắn, khí thải,...

Tôi cho rằng, khi hoạt động xây dựng làm tốt các công việc của mình thì cũng chính là góp phần phòng ngừa và làm tốt các công việc và nhiệm vụ của Bộ Tài nguyên & Môi trường (TN&MT).

Trong 5 năm vừa qua, Bộ Xây dựng và Bộ TN&MT đã có những cơ chế để thường xuyên trao đổi, chia sẻ các công việc liên quan đến xây dựng chính sách pháp luật, tháo gỡ những vướng mắc trong triển khai các chính sách pháp luật.

Ngoài các vấn đề có liên quan như thiên tai, thời tiết khí hậu, vấn đề quản lý đất đai, nhà ở thì hai Bộ luôn luôn phải đối mặt và gánh trách nhiệm liên quan đến hạ tầng, xử lý môi trường (nước thải, chất thải rắn).

Trong quá trình xây dựng các bộ luật vừa qua (Luật về xây dựng nhà ở, Luật Môi trường năm 2020), thì hai Bộ đã cố gắng hết sức để giải quyết các vấn đề không còn chông chéo và làm rõ hơn cách nhìn của mỗi bên. Đặc biệt, hai Bộ có những sản phẩm chung như những Bộ luật về môi trường-xây dựng mà hai Bộ đã cùng tham gia và có những đóng góp rất tốt, để làm sao thực hiện tốt nhiệm vụ của Bộ Xây dựng thì cũng giải quyết luôn được nhiệm vụ của Bộ TN&MT và ngược lại. Hoặc khi tham mưu để Thủ tướng ban hành các quyết định về chiến lược quản lý chất thải rắn, đó là nhiệm vụ của ngành TN&MT; các vấn đề liên quan đến quy chuẩn kỹ thuật, tái chế, tái sử dụng các vật liệu của các nhà máy nhiệt điện cũng là nhiệm vụ của Bộ TN&MT nhưng Bộ Xây dựng cũng đã làm rất tốt.

Với sự hợp tác chặt chẽ và những kết quả đạt được của

Bộ Xây dựng trong thời gian vừa qua đã thực sự đóng góp quan trọng cho nhiệm vụ chính trị, đó là công tác quản lý của xây dựng với nhiều nhiệm vụ; đặc biệt đóng góp cho sự nghiệp phát triển bền vững về môi trường.

Cần phải đổi mới tư duy về quy hoạch và phương pháp luận. Đây là vấn đề mà tôi mong muốn nhất, bởi sắp tới có quy hoạch tích cực của địa phương. Nếu nhìn nhận ở góc độ quy hoạch không gian thì tôi muốn gửi ý tưởng của ngành TN&MT vào trong quy hoạch xây dựng. Quy hoạch xây dựng bao gồm quy hoạch chung và quy hoạch chi tiết; quy hoạch vùng thể hiện chi tiết nhất. Như vậy, các vấn đề liên quan đến bảo tồn, hạ tầng, giữ gìn bản sắc văn hóa để tạo ra sự khác biệt và tạo ra đô thị vừa có bản sắc, vừa hiện đại. Hiện nay, chúng ta có quy hoạch tích hợp về kinh tế xã hội ở cấp trung ương và cấp vùng. Còn ở mỗi thành phố, mỗi tỉnh làm sao đạt được 100% các quy hoạch chung xây dựng, quy hoạch phân khu đạt 78%, quy hoạch chi tiết đạt được 39%,... Và với những tiêu chí như hiện nay, nếu đặt ra quy hoạch về không gian với đa chiều và đa mục tiêu, đặc biệt mục tiêu về môi trường, mục tiêu liên quan đến biến đổi khí hậu, mục tiêu liên quan đến sử dụng hợp lý tài nguyên thiên nhiên, đất đai; mục tiêu liên quan đến việc tạo ra hệ thống đảm bảo sự hài hòa, bền vững và thích ứng lâu dài, tạo không gian tốt nhất, chất lượng nhất cho con người. Chúng ta cần phải sớm hoàn thiện cụ thể hóa các quy định này.

Bộ TN&MT sẵn sàng cung cấp cho Bộ Xây dựng những cơ sở; điều đầu tiên để đổi mới tư duy này đó là cơ sở khoa học thì việc điều tra về xã hội học, văn hóa, tự nhiên, địa chất, nước, khí hậu, công trình thủy văn,... và những ý tưởng sáng tạo sẽ tạo ra sự khác biệt, đó chính là bản sắc văn hóa của dân tộc. Chúng tôi cũng sẵn sàng cung cấp mọi số liệu này. Tôi cho rằng, mọi quy hoạch muốn thích ứng và giải quyết được bài toán chủ động với thiên nhiên thì việc điều tra, đánh giá địa chất (điều tra nước, khả năng cung ứng của tự nhiên, hệ sinh thái tự nhiên...) là hết sức quan trọng và cần thiết.

Hiện nay, Bộ Xây dựng đang có ý tưởng rất tốt về kinh tế tuần hoàn. Tôi cho rằng, việc tập trung vào việc tái chế, tái sử dụng được chất thải rắn sinh hoạt đô thị và nông thôn đó là việc chúng ta cần triển khai đầu tiên. Bộ Xây dựng

* Ủy viên Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ TN&MT

Hiện tại, đã có 11/63 tỉnh thành ban hành Kế hoạch thực hiện phát triển đô thị tăng trưởng xanh (bao gồm: Điện Biên, Bình Định, An Giang, Cần Thơ, Ninh Thuận, Sơn La, Kon Tum, Hà Nam, Bạc Liêu và Kiên Giang và Thừa Thiên Huế); 06 tỉnh thành đã thực hiện triển khai Thông tư 01/2018/TT-BXD ngày 05/01/2018 quy định về chỉ tiêu xây dựng đô thị tăng trưởng xanh (bao gồm: Hà Nội, Đông Hà, Bến Tre, Trà Vinh, Đà Lạt và Yên Bái). Thành phố Hà Nội đã ban hành Báo cáo đô thị tăng trưởng xanh năm cơ sở.

cũng đã ban hành các quy định, đặc biệt ở các nhà máy sản xuất xi măng cũng đang sử dụng các loại vật liệu chất thải rắn theo mô hình “đồng xử lý chất thải rắn”, đây là hướng đi rất đúng đắn để giải quyết vấn đề chất thải rắn, đồng thời tái sử dụng năng lượng, đó chính là “kinh tế tuần hoàn”. Tôi cho rằng, xu hướng tái chế, tái sử dụng toàn bộ các vật liệu từ nhà máy nhiệt điện (tro, xỉ), nếu thời gian sắp tới Bộ Xây dựng nhân rộng được mô hình chung này thì sẽ giảm bớt đi việc khai thác và sử dụng bất hợp lý các nguồn tài nguyên thiên nhiên.

Đã đến lúc chúng ta tính đến việc chỉ sản xuất lượng xi măng đủ dùng cho nhu cầu trong nước và dần dần ngành xi măng sẽ định hướng phát triển sang một ngành thân thiện hơn với môi trường. Vì hiện nay, việc sản xuất xi măng ảnh hưởng rất lớn tới cảnh quan, ảnh hưởng tới tình hình chung của môi trường.❖